

ETNOMUZIKOLOGIJA

Franjo Šaver Kuhač

Miroslav Vuk, Zagreb

(Nastavak)

Vuk je kao sabiratelj pjesama za Srbiju pravi grabež bio, oteo je naime svakomu plemenu nešto, te je sve, što je sabrao i oteo, na srbski račun stavio. Hyperpatriotizam njegov za srbstvo tako ga je daleko zaveo, da je čak mnoge pjesme, pripovijetke i poslovice falzificirao tj. iz kajkavštine, čakavštine, slovenštine i bugarštine preneo u štokavštinu, misleći, da je ovo narečje i ćirilsko pismo jedino pravo srbsko. A da sviet ovomu njegovomu postupku odmah u trag ne dodje, nije kod ni jedne od svojih po njem transcribiranih pjesama naznačio mjesto odkuda su, pa niti kod onih pjesama, koje je dobio iz Hrvatske, Slavonije, Primorja, Dalmacije itd. Jedino kod onih je pjesama mjesto zabilježio, koje je u Dubrovniku napisao, a to valjda zato, jer je on sve one Hercegovce, koji su mu pjevali, smatrao Srbima a Dubrovnik srbskim gradom. Ja sam drugačije postupao, onako naime, kako dolikuje pravdoljubivu čovjeku; jer ako i dobro pojmom, da Hrvate boli, što je Vuk naše blago pod srbskom firmom u sviet turao, a da bi za to Hrvati, osobito pako vatrena naša mladež, rado htjela imati neki uztuk; to mi ipak savjest nije dopustila, da u Vukove staze zagazim. Ako tko šta ukrade, treba da kradji u trag dodjemo, da čim odkrijemo, da dokazi potvrdimo, te ako smo tata ulovili, da ga sudu predamo, ne pako uztuku za volju ići *in commune* krasti, ili koga nagovoriti, ili čak htjeti na neki način prisiliti da on krade.

U tom smislu dakle zbilja nisam nikakav Vuk.

Što se samoga naslova moje sbirke tiče, to neka bude sliedeće jedanput za uvijek svim onim za odgovor, koji su mislili, da sam ja tim naslovom škodio hrvatskomu narodu i ugledu njegovu, te koji su javno i potajno savjetovali: *'da se ima svimi silami nastojati sbirku ovu upropastiti i obćinstvo od nje odvratiti, gdje i kako je samo moguće'*. Dakle: Ja prezirem sve one literarne i druge težnje, koje smieraju na nekakvo južno-slovenstvo, te želim da sve institucije i svi zavodi naobrazbe naše nose ime hrvatsko, da nam cieli rad bude *hrvatski*, da se brinemo ne samo za sadašnjost i budućnost, nego da također nastojimo staru i najstariju poviest *hrvatskoga* naroda čim bolje izpitati, i čim više za nju obće priznanje izvostiti. A da ne ostanem kod puke želje, i da pokažem kako ja shvaćam *historički* odnošaj i upliv Hrvata na sveobću kulturu, objelodanio sam u Viencu poveći članak pod naslovom *'Josip Haydn i hrvatske narodne popievke'*. Nu motreći sadašnjost, čini mi se absurdnim nijekati faktum, da izim Hrvata ima i Bugara, Srba i Slovenaca. Moja je sbirka pako sabrana *sada*, redigirana i izdana *sada* tj. u vrieme ovih faktuma; pa zato i mislim, da je svejedno, ako ju nazovem

zbornikom narodnih popievki Hrvata, Slovenaca, Srba i Bugara ili sbirkom popievaka onih slovjenskih naroda, koji žive na jugu, ili kraće: sbirka narodnih popievaka južnih Slovjena. Istina je, da bih s početka bio mogao cielu sbirku razdijeliti na četiri sbirke, te izdati jednu hrvatsku, jednu slovensku, jednu srbsku i jednu bugarsku, a knjižari toli naši koli inozemski savjetovali su mi, da tako činim znajući iz vlastitoga izkustva, da bi tako razdijeljena sbirka mnogo veću prodju našla, te se čak i izplatila. Ali ma koliko je bio taj očevitni dobitak i zvedljiv, ipak se nisam na to dao, jer cieli moj plan i cielo moje nastojanje od vajakada onamo je smieralo da *Hrvati* budu na čelu našem glasbenomu pokretu.

Proputovav tako rekuć *cieli* slovjenski jug, osvjedočih se, da ni jedno slovjensko pleme nije toliko napredovalo u glasbi koliko Hrvati, da ni jedno pleme ne ima takvih zavoda i toliko glasbenih sila kao što Hrvatska, i da su samo Hrvati kadri uslied sto-i stogodišnje prakse i uslied svojega glasbenoga napretka stvoriti na temelju cjelokupnoga narod. Glasbenoga materiala umjetnu narodnu glasbu. Inciativa mora dakle u ovoj grani slovjenske kulture od Hrvata poteći, a cieli se glasbeni material i sav rad ima u Hrvatskoj koncentrirati. Budemo li zadaću svoju dobro shvatili i sistematično izveli, tada nije dvojiti, da će svi ostali narodi ovu novu slovjensku glasbu nazvati *hrvatskom* a nikako drugačije. Da bi ja dakle sbirku razkomadao i dopustio, da svako pleme svoj dio štampom izdade, kako su to željeli Slovenci i Srbi, tada ne bismo po pravu nikada više mogli cilim materialom razpolagati i rad u nas koncentrirati, jer bi svako pleme svoju kozu deralo i svoje pravo vlasništva na sbirku reklamiralo. Pojedine bi pako težnje u toliko uzalud bile, jer ni Bugari, ni Srbi, ni Slovenci a djelomice opet ni Hrvati ne imaju u svojoj specialnoj narodnoj glasbenoj poeziji svih onih faktora i karakterističnih crta, koje su potrebne za oživotvorenje izvorne umjetne glasbe. U jednoga bo plemena preteži starinski glas, u drugoga tudjinski upliv, u jednoga lirika, u drugoga epika itd. Uzalud tražimo u Slovenacah spodobne krasne plesove, koje Srbi i Hrvati imadu, uzalud u Srba uzvišeni religiozni ton onaj, kojim dišu ove vrsti hrvatske i slovenske pjesme, uzalud u Bugara divni naivni izražaj onaj, koji se u naših liričnih popievaka pojavljuje, uzalud u Srba i Slovenaca starinske melodije, koje znadu Hrvati i Bugari, uzalud u Srba i Bugara onaj veseli šaljivi glas, a opet uzalud u Hrvatskoj i Kranjskoj elegični izražaj srbskih epičnih popievaka. Ako bismo Slovencem prepustili, da si oni stvore posebnu umjetnu narodnu glasbu, to bi u ovoj glasbi s vremenom njemačka načela tako dominirala, da bi pojedini karakteristični momenti izčeznuli, što ih imadu u svojoj pučkoj glasbi; ako bi to Bugari htjeli, tada bi bugarska glasba primila značaj starohelenske muzike, koja je u pojedinim svojih pojavih doduše vrlo interesantna, nu kojom se radi ekskluzivnosti njezine, nikada ne bi dospjelo (po sadašnjih zahtjevih) do većega uspjeha, do samostalnoga glasbenoga individualiteta. A isto tako je sa Srbstvom, samo da bi ovo mjesto u starohelenski glas u arabsku i tursku tradiciju zabludilo.

(Nastavak slijedi)